

Den næste Sag paa Dagsordenen var:

Eneste Behandling af Forslag til Beslutning af Folketinget angaaende Valgkredsordningen.

(Forslaget findes i Tillæg A. Sp. 239—40.)

Forslaget sattes til Forhandling.

Ordføreren for Forslagsstillerne (Borgbjerg): Nødvendigheden af snarest muligt — det vil sige inden de førstkomende Folketingsvalg, og de kunne jo komme naar som helst — at fremme en Omordning af Valgkredsene turde være ubestridelig.

Jeg skal ikke trætte det ærede Ting med en vidtløftig Statistik. Jeg har tidligere under lignende Sagers Behandling haft Lejlighed til at fremdrage adskillige Tal. Jeg skal kun pege paa, at naar et Valg som Folketingsvalget den 25. Maj i Aar kan give et saadant Resultat, som det gav, er den nuværende Ordning uholdbar, saa maa den hurtigt, i hvert Fald inden de førstkomende Folketingsvalg, forandres. Thi selve Grundlaget for det parlamentariske Liv forfalskes ved det Vrangbillede af en retfærdig Valgkredsordning, vi nu leve under, selve Grundlaget for en demokratisk parlamentarisk Styrelse rokkes. Jeg skal kun nævne, at et Parti, der ved sidste Valg mønstrede 43,000 Stemmer, har faaet 27 Mandater, et Parti, der mønstrede 56,000 Stemmer, fik 16 Mandater, et Parti med 66,000 Stemmer fik 21 Mandater, og et Parti med 93,000 Stemmer fik 24 Mandater. Altsaa, et Parti, der har mønstret mere end dobbelt saa mange som det Parti, jeg først nævnedes, har faaet færre Mandater end det Parti, jeg først nævnedes. Det er et fuldstændigt Vrangbillede, der fremgaar af et Valg paa et saadant Grundlag. Tage vi den Delingslinie, som var den afgørende ved de sidste Valg, viser det sig, at de to Partier, der gik imod Militærudgifternes Forhøjelse, tilsammen talte 158,000, men i denne Sal have de kun faaet 44 Repræsentanter, medens Partierne paa den anden Side, som mønstrede 164,000 Stemmer, altsaa kun 6,000 Stemmer flere og det af et Vælgertal paa omtrent 320,000, have faaet 70 Mandater, altsaa 26 flere end de andre. Dette er en umulig Ordning, den kan ikke opretholdes. Og opretholdes den kun eet Valg til, forfalskes yderligere Grundlaget for en sund parla-

mentarisk Udvikling, ja, saa bliver et sundt parlamentarisk Styre en Umulighed.

Jeg skal ikke trætte det ærede Ting med en udførlig Gennemgang af denne Sags Historie. Jeg skal kun nævne et Par Hovedpunkter for at kaste Lys over det Forslag, vi tillade os at stille. Det var i Rigsdagssamlingen 1904—05, at Socialdemokratiet rejste Kravet om en ny Valgkredsordning i Overensstemmelse med Grundlovens § 32: een Folketingsmand for omtrent hver 16,000 Vælgere. Kravet blev afvist af den daværende Regering, som foreslog at gaa en anden Vej, nemlig den at ændre Grundlovens § 32, og stillede som Betingelse for at forelægge Forslaget om en saadan Ændring af Grundloven, at de forskellige Partier her i Salen skulde give Afkald paa at rejse Krav om andre Grundlovsændringer. Denne Betingelse blev opfyldt af de forskellige Partier, og Regeringen fremsatte sit Forslag om en Grundlovsændring. Det lykkedes — i øvrigt med megen Resignation fra den Side, jeg hører til, og fra andre Sider — at naa en Ordning, der samlede et stort Flertal af denne Sal om sig og gik op til det andet Ting. Der strandede Grundlovsændringen imidlertid. Den strandede ikke paa sin egen Realitet, men paa Fremgangsmaaden ved Sagens Gennemførelse, paa Spørgsmaalet om de kongevalgtes Opløselighed. Da dette var sket, og da dette havde gentaget sig, maatte Regeringen erkende, at den Vej, som Regeringen fra først af havde ment var den eneste farbare og let fremkommelige, ikke var farbar. Den fremsatte saa Løfte om at søge at faa Grundlovens § 32 bogstavelig opfyldt og gøre Forsøg derpaa allerede i den kommende Rigsdagssamling. Det skete imidlertid ikke. Løftet blev gentaget for den derpaa følgende Samlings Vedkommende, men da eksisterede den daværende Regering ikke mere, vi havde faaet et Regeringsskifte.

Saa tog den nuværende Regering Sagen op i Fjor Efteraar. Den saa — efter min Mening ganske rigtigt —, at som de politiske Magtforhold formede sig her i Landet for Tiden, var hverken den strenge Grundlovsopfyldelse eller en Grundlovsændring i denne begrænsede Form — for denne ene Paragrafs Vedkommende — mulig. Regeringen indsaa, at man maatte følge en tredie Vej, og indledede Forhandlinger med de forskellige Partier her i Salen og i den anden Sal. Det lykkedes Regeringen at faa et Tilsagn fra samtlige